

11. ZAHRANIČNÍ OBCHOD SE ZBOŽÍM

Český statistický úřad změnil v roce 2020 dosud používanou terminologii a způsob prezentování údajů. **Pojem zahraniční obchod se zbožím obsahuje již jen údaje, které jsou založené na změně vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty** (dříve tzv. národní pojetí zahraničního obchodu). Přeshraniční pojetí zahraničního obchodu je prezentováno pod pojmem pohyb zboží přes hranice.

Součástí této kapitoly je **výhradně zahraniční obchod se zbožím**, který vypovídá o vývozní a dovozní výkonnosti české ekonomiky, tedy i o obchodní bilanci České republiky. K zahraničnímu obchodu dochází ve chvíli, kdy spolu obchodují české subjekty (rezidenti) a zahraniční subjekty (nerezidenti), a samotný pohyb zboží přes hranice pro něj nemusí být rozhodující.

Zdrojem pro propočet zahraničního obchodu se zbožím jsou zejména informace o pohybu zboží přes hranice doplněné o další datové zdroje, kterými jsou především daňová příznání k dani z přidané hodnoty a údaje ze statistiky průmyslu. Zboží, které je přesouváno na/z území České republiky zahraničními subjekty (nerezidenty), není chápáno jako vývoz a dovoz. Za vývoz a dovoz České republiky je naopak považován obchod, který probíhá i mezi českými a zahraničními subjekty na území České republiky, což je díky zapojení České republiky do jednotného evropského trhu možné.

Informace o pohybu zboží přes hranice jsou souhrnem fyzických toků zboží s členskými státy Evropské unie a se státy mimo EU. Údaje o zboží, které je předmětem pohybu zboží přes hranice mezi členskými státy EU, předává zpravodajská jednotka celnímu úřadu na výkazu pro **Intrastat** s údaji o odeslání nebo přijetí zboží. Údaje o pohybech zboží se státy mimo EU (**Extrastat**) se uvádějí v celním prohlášení. Sběr a prvotní kontrolu uvedených dat zajišťuje Generální ředitelství cel.

V souladu se závaznými předpisy EU je zjišťování údajů o mezinárodním obchodu legislativně upraveno celním zákonem č. 242/2016 Sb. Pravidla provádění Intrastatu stanoví nařízení vlády č. 244/2016 Sb., k provedení některých ustanovení celního zákona v oblasti statistiky.

Ve statistice zahraničního obchodu se zbožím je za vývoz považována hodnota vyvezeného zboží hlášená při přechodu hranic přímo rezidenty z dat Intrastatu a Extrastatu a hodnota nakoupeného zboží zahraničními subjekty na území České republiky z daňových příznání k dani z přidané hodnoty odevzdaných nerezidenty v České republice.

Za **dovoz** je považována hodnota dovezeného zboží hlášená při přechodu hranic přímo rezidenty z dat Intrastatu a Extrastatu a hodnota prodaného zboží zahraničními subjekty na území České republiky z daňových příznání k dani z přidané hodnoty odevzdaných nerezidenty v České republice.

Při přechodu od údajů o pohybu zboží přes hranice k zahraničnímu obchodu se zbožím tak dochází pouze k úpravě dat za nerezidenty. **Hodnoty vývozu a dovozu zboží hlášené českými subjekty jsou ponechány beze změny a jsou tak v obou statistikách shodné.**

Vzhledem k tomu, že údaje v daňových příznáních k dani z přidané hodnoty neobsahují informace o komoditní struktuře nákupů a prodejů nerezidentů v České republice, je tato struktura odvozována z komoditní struktury přeshraničních transakcí nerezidentů a z údajů průmyslové statistiky (subjektů, které svou produkci prodávají nerezidentům už na území České republiky).

Údaje o zahraničním obchodu se zbožím jsou jedním z nepostradatelných parametrů pro sestavování hrubého domácího produktu (HDP) podle výdajové metody a rovněž běžného účtu platební bilance. Tyto makroekonomické statistiky kromě těchto údajů o zahraničním obchodu se zbožím zahrnují i další položky, jako je např. individuální dovoz zboží, služeb, pašování apod. Rozdílné je i ocenění, kdy je dovoz ve statistice zahraničního obchodu se zbožím vyjádřen v cenách na hranici dovážející země (CIF), zatímco národní účty (sektorové účty a čtvrtletní odhad HDP) a platební bilance pracují s hodnotou dovozu na hranici vyvážející země (FOB). Vývoz je ve všech statistických doménách shodně v ocenění na hranici vyvážející země (FOB). Rozdíl mezi oběma oceněními zboží je v nákladech na dopravu a pojištění zboží.

Od roku 1999 uplatňuje Český statistický úřad na základě nařízení Eurostatu teritoriální členění podle mezinárodního standardu GEONOM závazného pro statistiku zahraničního obchodu jak mezi členskými státy EU, tak i mimo její rámec.

EU 27 (Evropská unie): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko.

Eurozóna 19: Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko.

Údaje o zahraničním obchodu se zbožím se sestavují a publikují v členění podle Klasifikace produkce (CZ-CPA).

Údaje o zahraničním obchodu se zbožím jsou sestavovány v časové řadě od roku 2005, tj. po vstupu České republiky do EU a zapojení České republiky do jednotného evropského trhu. Údaje před rokem 2005 je možné považovat za metodicky srovnatelné se zahraničním obchodem se zbožím i s pohybem zboží přes hranice.

Publikované údaje jsou definitivní.

* * *

Další informace jsou dostupné na internetových stránkách Českého statistického úřadu:
zahraniční obchod se zbožím

- www.czso.cz/csu/czso/zahranicni_obchod_se_zbozim_ekon